

LIÊN KẾT VÙNG TRONG PHÁT TRIỂN DU LỊCH Ở TỈNH QUẢNG BÌNH

NGUYỄN VĂN PHÁT; LÊ ĐỨC TRỌNG; PHẠM HỒNG TAM

Trường Đại học Kinh tế Huế

1. Đặt vấn đề

Trong những năm gần đây, liên kết vùng trong phát triển du lịch đã và đang nổi lên như một xu hướng tất yếu ở hầu khắp các nước trên thế giới cũng như tại Việt Nam [4]. Đây được xem là giải pháp quan trọng nhằm khai thác tối đa những lợi thế và tiềm năng về tài nguyên du lịch của mỗi địa phương, mỗi vùng và mỗi quốc gia, đồng thời tạo ra những sản phẩm du lịch độc đáo có tính chất tổng hợp, góp phần thu hút khách du lịch [3]. Không nằm ngoài xu thế đó, tỉnh Quảng Bình đã thực hiện nhiều chính sách đẩy mạnh liên kết vùng trong phát triển du lịch. Quy hoạch tổng thể phát triển du lịch tỉnh Quảng Bình đến năm 2020 và tầm nhìn đến năm 2025 đã nêu rõ quan điểm phát triển toàn diện: “Phát triển du lịch trên cơ sở phải xác định du lịch là một ngành kinh tế tổng hợp, liên quan đến các ngành, lĩnh vực mang những nội dung văn hóa sâu sắc và đặt trong mối liên hệ với sự phát triển của du lịch Bắc Trung Bộ, du lịch cả nước và rộng hơn là khu vực Asean” [5]. Trên cơ sở xác định rõ quan điểm định hướng liên kết vùng trong phát triển du lịch, tỉnh Quảng Bình đã triển khai nhiều chương trình hợp tác liên kết với các địa phương có thế mạnh về du lịch ở trong và ngoài nước như: Hà Nội, Hải Phòng, Lâm Đồng, TP. Hồ Chí Minh và đặc biệt là liên kết với tỉnh Chiang Mai của Thái Lan.

Tuy nhiên, đến nay chưa có nhiều nghiên cứu về liên kết vùng trong phát triển du lịch ở tỉnh Quảng Bình. Vì vậy, nhiệm vụ KH&CN này được tiến hành nhằm đánh giá thực trạng và những rào cản, thách thức đối với liên kết vùng trong phát triển du lịch ở tỉnh Quảng

Bình. Kết quả nghiên cứu sẽ là những gợi ý và hàm ý chính sách có cơ sở khoa học đối với các nhà quản lý trong việc thực hiện các giải pháp đẩy mạnh phát triển du lịch mang tính bền vững hơn trong thời gian tới.

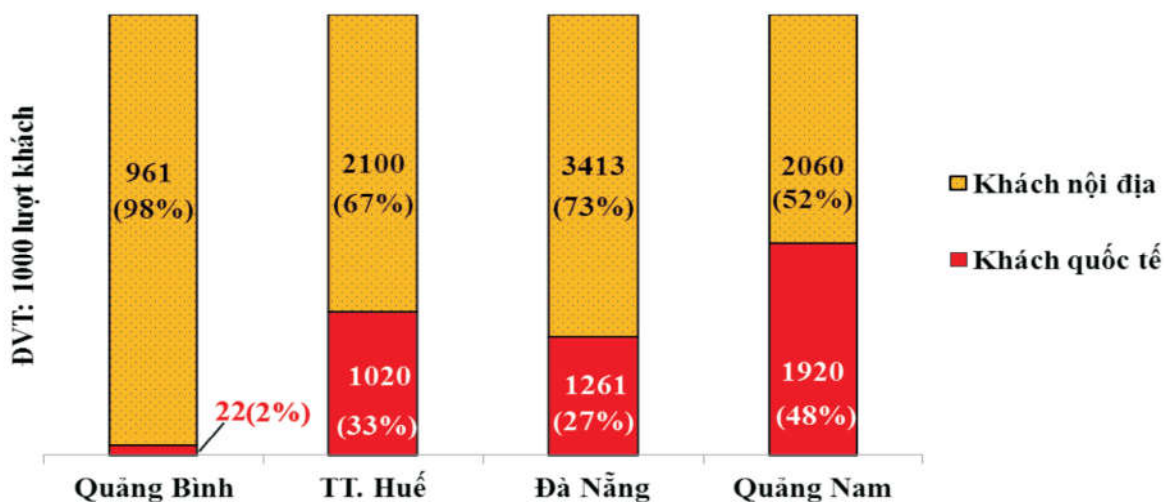
2. Phương pháp nghiên cứu

Nghiên cứu này được thực hiện dựa trên dữ liệu định lượng và dữ liệu định tính. Dữ liệu định lượng được thu thập từ các số liệu và thông tin thứ cấp ở trong các báo cáo của Sở Du lịch và Niên giám thống kê tỉnh Quảng Bình. Ngoài ra, phương pháp phỏng vấn chuyên sâu (Key Informant Interviews - KII) được sử dụng để thu thập các thông tin định tính liên quan đến liên kết vùng và các gợi ý chính sách đẩy mạnh liên kết vùng từ các chuyên gia trong lĩnh vực du lịch. Có 7 cuộc phỏng vấn chuyên sâu đã được thực hiện với đại diện của các sở liên quan (Sở Du lịch; Sở Công Thương) và các cơ sở kinh doanh du lịch (Khách sạn Sài Gòn - Quảng Bình; Khách sạn Mường Thanh - Quảng Bình; Khách sạn Công đoàn; Trung tâm Phong Nha - Kẻ Bàng; Oxalis Adventure tour). Trên cơ sở các tài liệu đã được xử lý, tổng hợp, vận dụng các phương pháp phân tích thống kê, phân tích kinh tế để đánh giá thực trạng liên kết vùng trong phát triển du lịch,

3. Kết quả nghiên cứu

3.1. Tăng trưởng lượng khách và doanh thu du lịch tỉnh Quảng Bình

Theo số liệu của Cục Thống kê Quảng Bình, trong giai đoạn 2006-2016 số lượng khách du lịch đến tỉnh Quảng Bình tăng lên nhanh chóng qua các năm, bao gồm khách quốc tế và khách nội địa. Nếu như năm 2006, số lượng khách du lịch đến với Quảng Bình

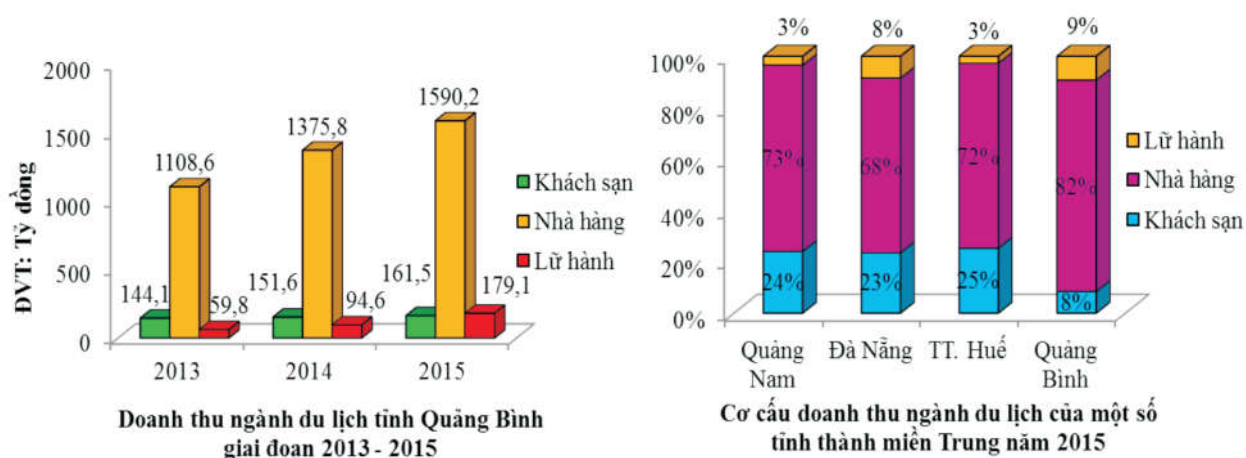
Hình 1: Cơ cấu khách du lịch đến một số tỉnh thành miền Trung năm 2015

(Nguồn: Chương trình ESRT)

(tính theo lượt khách lưu trú) chỉ ở mức 272,6 nghìn lượt, thì đến năm 2015 tăng lên 984 nghìn lượt khách, tốc độ tăng trưởng bình quân trong giai đoạn này đạt ở mức 15,33%/năm, trong đó khách quốc tế tăng 15,55%/năm và khách nội địa tăng 9,52%/năm. Lượng khách du lịch đến Quảng Bình chủ yếu là khách nội địa, chiếm từ 95-97% trong 12 năm qua, trong khi đó khách quốc tế chỉ chiếm khoảng từ 3-5%. Nếu so sánh với một số tỉnh thành ở

khu vực miền Trung thì tỷ lệ khách du lịch quốc tế đến Quảng Bình đạt ở mức thấp nhất, trong khi số khách quốc tế đến Quảng Nam (48%), Đà Nẵng (27%) và Thừa Thiên Huế (33%).

Theo số liệu niên giám thống kê, doanh thu du lịch tỉnh Quảng Bình giai đoạn 2006-2016 tăng trưởng nhanh và liên tục qua các năm. Nếu như năm 2006 tổng doanh thu du lịch chỉ đạt 213,37 tỷ đồng, thì đến năm 2016 tăng lên

Hình 2: Doanh thu và cơ cấu doanh thu ngành du lịch của tỉnh Quảng Bình

(Nguồn: Tổng hợp số liệu từ Niên giám thống kê của các tỉnh thành miền Trung)

1.685 tỷ đồng, tốc độ tăng bình quân ở mức 22,96%/năm. So với một số tỉnh thành miền Trung có thể mạnh về du lịch như Đà Nẵng, Quảng Nam và Thừa Thiên Huế thì doanh thu ngành du lịch của tỉnh Quảng Bình vẫn còn thấp, cụ thể: tổng doanh thu ngành du lịch của Đà Nẵng năm 2015 đạt ở mức (11.271 tỷ đồng), Quảng Nam (8.206 tỷ đồng) và Thừa Thiên Huế (5.027 tỷ đồng).

Về cơ cấu doanh thu, lĩnh vực nhà hàng và dịch vụ ăn uống chiếm tỷ trọng lớn nhất trong tổng doanh thu của ngành du lịch tỉnh Quảng Bình (chiếm trên 80% trong cả 3 năm từ 2013-2015). Trong khi đó doanh thu từ lĩnh vực lưu trú và lữ hành chiếm tỷ trọng còn rất khiêm tốn, chỉ chiếm khoảng 8-11% trong giai đoạn 2013-2015. Nếu so sánh với một số tỉnh thành miền Trung thì cơ cấu doanh thu ngành du lịch của tỉnh Quảng Bình (năm 2015) có sự khác biệt đáng kể, cụ thể là doanh thu từ dịch vụ ăn uống của 3 địa phương như Quảng Nam, Đà Nẵng và Thừa Thiên Huế đều chiếm dưới 75%, trong khi ở Quảng Bình chiếm 82%; đặc biệt doanh thu lĩnh vực dịch vụ lưu trú của các tỉnh chiếm

từ 23-25%, riêng tỉnh Quảng Bình chỉ chiếm ở mức 8%. Điều này cho thấy số ngày lưu trú của khách du lịch đến Quảng Bình là rất thấp.

3.2. Thực trạng liên kết vùng trong phát triển du lịch ở tỉnh Quảng Bình

Theo kết quả thu thập thông tin và phỏng vấn chuyên sâu, liên kết vùng trong phát triển du lịch ở trên địa bàn tỉnh Quảng Bình được diễn ra ở cả phạm vi nội vùng và ngoại vùng, với chủ thể thực hiện liên kết bao hàm cả cấp chính quyền địa phương và cấp doanh nghiệp. Do phạm vi và cấp độ liên kết vùng là khá rộng và phức tạp, do đó nghiên cứu này giới hạn tiếp cận phân tích liên kết vùng trong phát triển du lịch ở cấp chính quyền địa phương thông qua nhận diện, đánh giá các chính sách liên kết vùng, từ đó đưa ra các hàm ý chính sách đẩy mạnh liên kết vùng đối với cấp chính quyền địa phương.

3.2.1. Liên kết nội vùng

Trong những năm gần đây, tỉnh Quảng Bình đã chú trọng đến việc tăng cường liên kết nội vùng nhằm khai thác hiệu quả những lợi thế và tiềm năng về nguồn tài nguyên du lịch

Bảng 1: Định hướng không gian phát triển du lịch ở Quảng Bình

STT	Không gian phát triển du lịch	Các loại hình du lịch
1	Không gian phía Tây: Tập trung chủ yếu ở khu vực 3 huyện Bố Trạch, Minh Hóa và Quảng Ninh	- Du lịch gắn với Di sản thế giới. - Du lịch văn hóa - lịch sử. - Du lịch sinh thái. - Du lịch văn hóa tộc người.
2	Không gian phía Đông: Tập trung ở khu vực dải bờ biển từ Quảng Trạch đến TP. Đồng Hới	- Du lịch gắn với biển. - Du lịch văn hóa - lịch sử. - Du lịch đô thị và vui chơi giải trí.
3	Không gian phía Nam: Tập trung ở khu vực huyện Lệ Thủy và một phần huyện Quảng Ninh	- Du lịch gắn với danh nhân (tìm hiểu về các danh nhân). - Du lịch nghỉ dưỡng nước khoáng. - Du lịch văn hóa - lịch sử. - Du lịch văn hóa tộc người.

(Nguồn: Quy hoạch tổng thể phát triển du lịch tỉnh Quảng Bình đến năm 2020 và tầm nhìn đến năm 2025)

của các địa phương trong tỉnh. Trước hết, ngành du lịch tỉnh Quảng Bình đã đưa vào quy hoạch 3 vùng không gian lãnh thổ phát triển du lịch chính, bao gồm: không gian phía Tây, phía Đông và phía Nam (Xem bảng 1). Tương ứng mỗi vùng không gian phát triển du lịch, tỉnh Quảng Bình đã đẩy mạnh phát triển những sản phẩm du lịch đặc trưng của vùng trên cơ sở khai thác hiệu quả các loại tài nguyên sẵn có của các địa phương trong tỉnh.

Bên cạnh đó, tỉnh Quảng Bình đã thiết lập 4 trung tâm (vùng) du lịch chính bao gồm: Trung tâm du lịch thành phố Đồng Hới; Trung tâm du lịch Phong Nha - Kẻ Bàng; Trung tâm du lịch Nam Quảng Bình; Trung tâm du lịch Bắc Quảng Bình. Trên cơ sở xác định 4 trung tâm du lịch chính này, ngành du lịch Quảng Bình đã đưa vào khai thác 4 tuyến du lịch: (1) Đồng Hới - Phong Nha - Hang Tám Thanh niên xung phong - Đồng Hới; (2) Đồng Hới - Phong Nha - Vực Quành - Đồng Hới; (3) Đồng Hới - Đá Nhảy - Đèo Ngang - Đồng Hới; (4) Đồng Hới - Bang - Đồng Hới. Như vậy, việc đưa vào quy hoạch các vùng không gian phát triển du lịch, các trung tâm và tuyến du lịch đã thể hiện những nỗ lực của tỉnh Quảng Bình trong việc liên kết nội vùng nhằm thực hiện mục tiêu đa dạng hóa các sản phẩm du lịch của địa phương.

Một chính sách khác về liên kết nội vùng trong phát triển du lịch của tỉnh Quảng Bình đó chính là việc đưa vào khai thác 3 tuyến xe buýt nội tỉnh kết nối giữa trung tâm du lịch thành phố Đồng Hới với các vùng du lịch trọng điểm như: Đồng Hới - Phong Nha; Đồng Hới - thị xã Ba Đồn; Đồng Hới - Kiến Giang. Ngoài ra, tỉnh Quảng Bình đã đẩy mạnh thu hút vốn đầu tư từ các doanh nghiệp trong và ngoài tỉnh để triển khai xây dựng các khu du lịch ở hầu hết các địa phương trong tỉnh. Tính đến cuối năm 2015, tỉnh Quảng Bình đang triển khai 19 dự án đầu tư vào lĩnh vực du lịch, với tổng vốn đầu tư đăng ký khoảng 2,2 nghìn tỷ đồng, được đầu tư tại 5 địa phương. Hiện nay, tỉnh Quảng Bình đang đẩy mạnh xúc tiến đầu tư 34 dự án du lịch cho giai đoạn 2015-2020, với tổng mức đầu tư

khoảng 20 nghìn tỷ đồng.

Mặc dù các chính sách được triển khai trong những năm gần đây đã thể hiện rõ quan điểm liên kết nội vùng trong phát triển du lịch, nhưng thực tế cho thấy tính liên kết nội vùng ở tỉnh Quảng Bình vẫn còn thấp. Xét trên bình diện tổng thể, tỉnh Quảng Bình hiện chỉ có 2 trung tâm du lịch chính và đóng góp tích cực đối với nền kinh tế của địa phương, bao gồm thành phố Đồng Hới và huyện Bố Trạch. Tổng doanh thu du lịch của 2 địa phương này đạt được ở mức 1.410,57 tỷ đồng, chiếm 73,05% tổng doanh thu từ lĩnh vực du lịch của toàn tỉnh. Trong khi các trung tâm du lịch ở phía Bắc và phía Nam thuộc các huyện thị xã như Quảng Trạch, Ba Đồn, Quảng Ninh và Lệ Thủy vẫn chưa phát triển. Kết quả điều tra phỏng vấn tại các doanh nghiệp lữ hành cho thấy, mật độ điểm đến du lịch được phân bố ở trên địa bàn tỉnh Quảng Bình tương đối thấp; khoảng cách từ trung tâm du lịch thành phố Đồng Hới đến các điểm du lịch như Phong Nha - Kẻ Bàng hoặc Vũng Chùa - Đảo Yến tương đối xa và không có các điểm du lịch để lấp những khoảng trống trên quãng đường di chuyển của du khách. Đây chính là nguyên nhân chính dẫn đến số ngày lưu trú của khách du lịch đến Quảng Bình là rất thấp.

“Ngoài 2 địa phương có thể mạnh du lịch như Đồng Hới và Bố Trạch, các địa phương khác như thị xã Ba Đồn (có thể mạnh về làng nghề); Lệ Thủy (có thể mạnh lễ hội); Quảng Ninh và Quảng Trạch (có thể mạnh về di tích văn hóa, lịch sử) vẫn chưa khai thác một cách có hiệu quả nguồn tài nguyên du lịch nhân văn để phục vụ phát triển du lịch. Một điểm yếu khác trong liên kết nội vùng là vai trò của các cấp chính quyền địa phương (huyện, xã) chưa được thể hiện trong các chính sách phát triển du lịch; kể cả nhận thức của cộng đồng ở các địa phương trong tỉnh về tầm quan trọng của liên kết phát triển du lịch” [*Kết quả phỏng vấn chuyên sâu tại Sở Du lịch tỉnh Quảng Bình*].

Khi so sánh về số lượt khách du lịch cũng như doanh thu du lịch cho thấy, tính liên kết nội

vùng giữa 2 địa phương này là khá thấp, cụ thể: tổng số lượt khách du lịch đến Bồ Trạch là 760 nghìn lượt khách (bằng 69% tổng lượt khách đến Đồng Hới) nhưng doanh thu du lịch của huyện Bồ Trạch đạt ở mức 120 tỷ đồng (bằng 9,3% tổng doanh thu du lịch của Đồng Hới). Kết quả này phản ánh một thực trạng về du lịch ở huyện Bồ Trạch là số ngày lưu trú thấp, chủ yếu khách đến trong ngày, bởi vì sản phẩm du lịch ở huyện Bồ Trạch chưa đa dạng, chưa đủ “sức nặng” để níu chân du khách.

3.2.2. Liên kết ngoại vùng

Tăng cường liên kết ngoại vùng được xem là một trong những lựa chọn và hướng phát triển được tỉnh Quảng Bình quan tâm thực hiện trong nhiều năm trở lại đây nhằm quảng bá, giới thiệu sản phẩm du lịch đến các thị trường truyền thống và thị trường tiềm năng của ngành du lịch Quảng Bình, đồng thời phát triển các tour, tuyến du lịch kết nối giữa các địa phương có thể mạnh về du lịch. Dựa trên kết quả thu thập thông tin và phỏng vấn chuyên

Bảng 2: So sánh số lượt khách và doanh thu ngành du lịch của TP. Đồng Hới và huyện Bồ Trạch năm 2015

Địa phương	ĐVT	Bồ Trạch	Đồng Hới	So sánh Đồng Hới/ Bồ Trạch
Lượt khách	Lượt khách	760.000 ^(a)	1.107.101 ^(a)	+ 347.101
Tỷ trọng khách quốc tế	%	3,41	2,20	- 1,21
Doanh thu du lịch	Tỷ đồng	120	1,291	+ 1.171

Ghi chú: a - Số lượt khách đến bao gồm lưu trú và không lưu trú

(Nguồn: Tổng hợp từ báo cáo kinh tế - xã hội của TP. Đồng Hới và huyện Bồ Trạch)

Mặc dù Trung tâm du lịch huyện Bồ Trạch có thể mạnh về các sản phẩm du lịch hang động ở Vườn quốc gia Phong Nha - Kẻ Bàng, nhưng sức chứa của hệ thống hang động là tương đối thấp, dẫn đến tình trạng quá tải trong mùa cao điểm du lịch, có rất nhiều tour du lịch phải hủy bỏ vào những mùa cao điểm (từ tháng 4 đến tháng 7). Điều này được giải thích bởi lý do là trung tâm du lịch Vườn quốc gia Phong Nha - Kẻ Bàng chưa có nhiều sản phẩm du lịch thay thế, vì vậy đã làm áp lực đối với các sản phẩm du lịch thăm quan hang động. Trong khi đó, trung tâm du lịch ở thành phố Đồng Hới cũng như các địa phương khác trong tỉnh chưa có các sản phẩm thay thế nhằm liên kết, thu hút du khách trong mùa cao điểm. Rõ ràng, Quảng Bình đang bị lãng phí các nguồn lực cũng như các cơ hội trong phát triển du lịch do thiếu liên kết nội vùng [Kết quả phỏng vấn chuyên sâu tại Oxalis Adventure tour].

sâu, nghiên cứu này có thể điếm qua một số hướng liên kết ngoại vùng quan trọng và có quy mô lớn của ngành du lịch tỉnh Quảng Bình trong thời gian vừa qua như sau:

* Liên kết với các tỉnh, thành phía Bắc:

Đối với ngành du lịch Quảng Bình, thị trường các tỉnh, thành phía Bắc như Hà Nội, Hải Phòng và Quảng Ninh được đánh giá là thị trường khách du lịch truyền thống của tỉnh, do đó kể từ năm 2014 đến nay tỉnh Quảng Bình đã triển khai nhiều hoạt động liên kết phát triển du lịch với những địa phương này, cụ thể như: tổ chức Hội nghị quảng bá, xúc tiến và kết nối du lịch giữa Sở Du lịch thành phố Hà Nội với Sở Du lịch tỉnh Quảng Bình (tháng 3/2017). Theo đó, tỉnh Quảng Bình và Hà Nội đã ký kết Biên bản hợp tác phát triển du lịch Quảng Bình - Hà Nội giai đoạn 2017-2020; Biên bản hợp tác giữa Hiệp hội Du lịch Quảng Bình và Hiệp hội Du lịch Hà Nội;... Một sự kiện quan trọng khác

Bảng 3: Kết quả thực hiện chương trình hợp tác liên kết phát triển du lịch giữa 3 tỉnh Quảng Bình, Quảng Trị và Thừa Thiên Huế

Chương trình hợp tác liên kết	Kết quả thực hiện
Cải cách thủ tục hành chính	* Tạo cơ chế thông thoáng cho các cá nhân và doanh nghiệp trong hoạt động kinh doanh du lịch, nhất là lĩnh vực lữ hành, lưu trú, xúc tiến đầu tư và vận tải khách du lịch. * Phối hợp tổ chức thực hiện các quy định của Bộ Giao thông Vận tải về Nghị định liên vận Việt - Lào.
Phát triển sản phẩm du lịch đặc trưng	* Con đường Di sản miền Trung. * Hoài niệm về chiến trường xưa. * Đường Hồ Chí Minh huyền thoại. * Con đường sinh thái, văn hóa tâm linh Bắc miền Trung gắn với du lịch có trách nhiệm và bền vững. * Sản phẩm du lịch chung cho khách du lịch quốc tế qua đường bay Đồng Hới - Chiang Mai, đường Hồ Chí Minh phía Tây mỗi tỉnh, tuyến du lịch ra đảo Cồn Cỏ.
Quảng bá và xúc tiến du lịch	* Phối hợp tổ chức đón các đoàn theo chương trình khảo sát nhằm kích cầu du lịch nội địa cho các hãng lữ hành, báo chí từ các tỉnh phía Bắc, phía Nam, các tỉnh trên hành lang kinh tế Đông - Tây tới các tỉnh Bắc Trung Bộ. * Phát động thị trường khách du lịch Thái Lan và các quốc gia thứ 3 thông qua Thái Lan đến các tỉnh Bắc Trung Bộ bằng đường hàng không trên các chuyến bay từ Đồng Hới đến Chiang Mai.

(Nguồn: Tổng hợp từ báo cáo tại Hội nghị Liên kết phát triển du lịch 3 tỉnh Quảng Bình - Quảng Trị - Thừa Thiên Huế năm 2017 tại Quảng Trị)

trong năm 2017 là tỉnh Quảng Bình và thành phố Hải Phòng đã mở đường bay Đồng Hới-Cát Bi (khai trương ngày 30/4/2017). Có thể cho rằng, chuỗi các sự kiện về hợp tác liên kết với các tỉnh thành phía Bắc là lựa chọn đúng đắn của tỉnh Quảng Bình nhằm thu hút du khách đến từ các trung tâm du lịch, đồng thời thu hút các doanh nghiệp du lịch từ Hà Nội, Hải Phòng và các tỉnh thành khác đến đầu tư phát triển du lịch tại thị trường nhiều tiềm năng của tỉnh Quảng Bình.

*** Liên kết phát triển du lịch giữa Quảng Bình - Quảng Trị - Thừa Thiên Huế:** Từ năm 2016, chương trình liên kết hợp tác phát triển du lịch giữa 3 tỉnh Quảng Bình, Quảng Trị và Thừa Thiên Huế đã khởi động. Trong khuôn khổ chương trình hợp tác này, cả 3 tỉnh đã phối hợp tổ chức thực hiện các quy định của Bộ Giao thông Vận tải về Nghị định liên vận Việt - Lào nhằm tạo điều kiện thuận lợi cho phương tiện vận tải hàng hoá, hành khách qua lại biên giới, đưa khách đến các điểm du lịch ở Quảng

Bình, Quảng Trị, Thừa Thiên Huế.

Ngoài ra, ngành du lịch 3 tỉnh đã làm việc với các Hiệp hội du lịch, các doanh nghiệp kinh doanh du lịch trong việc triển khai các nội dung hợp tác; khuyến khích, hướng dẫn các doanh nghiệp xây dựng sản phẩm đặc trưng chung của khu vực Bình - Trị - Thiên; triển khai xây dựng các tuyến du lịch chung 3 tỉnh; tổ chức khảo sát, xây dựng sản phẩm du lịch chung cho khách du lịch quốc tế qua đường bay Đồng Hới - Chiang Mai; đường Hồ Chí Minh phía Tây mỗi tỉnh; tuyến du lịch ra đảo Cồn Cỏ.

*** Chương trình hợp tác liên kết với tỉnh Chiang Mai, Thái Lan:** Năm 2017, tỉnh Quảng Bình đã đẩy mạnh chương trình hợp tác liên kết với tỉnh Chiang Mai của Thái Lan nhằm thu hút khách du lịch và xúc tiến các dự án đầu tư. Kết quả bước đầu của chương trình liên kết giữa 2 tỉnh là đưa vào khai thác đường bay trực tiếp giữa Đồng Hới và Chiang Mai (kê từ tháng 8/2017). Sau khi đường bay Đồng Hới - Chiang Mai chính thức đi vào hoạt động, tỉnh Quảng Bình đã đẩy mạnh các hoạt động liên kết phát triển sản phẩm du lịch từ đường bay này.

Như vậy, các chương trình hợp tác liên kết ngoại vùng trong phát triển du lịch trong thời gian vừa qua đã thể hiện những nỗ lực của tỉnh Quảng Bình nhằm đưa ngành du lịch trở thành ngành kinh tế mũi nhọn của tỉnh. Tuy nhiên, trên thực tế các chương trình liên kết ngoại vùng trong phát triển du lịch của tỉnh Quảng Bình mới chỉ dừng lại ở việc ký kết các văn bản ghi nhớ hợp tác. Trong khi đó, chưa có các chương trình hành động cụ thể; chưa xây dựng được sản phẩm du lịch chung giữa Quảng Bình với các địa phương tham gia liên kết; chưa định vị được thương hiệu du lịch giữa Quảng Bình với các vùng và địa phương được chọn làm đối tác.

4. Kết luận và gợi ý chính sách

Đẩy mạnh liên kết vùng trong phát triển du lịch là xu hướng tất yếu và mang tính cấp thiết trong bối cảnh hiện nay khi tỉnh Quảng Bình đã xác định du lịch là ngành kinh tế mũi nhọn của

tỉnh. Kết quả nghiên cứu cho thấy, các hoạt động liên kết vùng trong phát triển du lịch ở tỉnh Quảng Bình được diễn ra ở cả phạm vi nội vùng và phạm vi ngoại vùng. Nghiên cứu đã chỉ ra rằng, các chính sách liên kết vùng ở tỉnh Quảng Bình bộc lộ nhiều điểm hạn chế, yếu kém, cụ thể: chỉ có duy nhất hai trung tâm du lịch chính thức có khả năng liên kết và đóng góp tích cực đối với sự phát triển kinh tế của địa phương, bao gồm thành phố Đồng Hới và huyện Bố Trạch. Hoạt động liên kết ngoại vùng trong phát triển du lịch của tỉnh Quảng Bình phần lớn mang tính hình thức, thiếu chương trình hành động cụ thể và thiết thực.

Trong bối cảnh các địa phương trong cả nước đều nhận thức rõ được tầm quan trọng của việc liên kết phát triển du lịch, do đó cơ hội hợp tác liên kết phát triển du lịch của tỉnh Quảng Bình với các địa phương ở trong nước cũng như quốc tế là rất thuận lợi. Tuy nhiên, điều cần thiết đối với tỉnh Quảng Bình là cần khoanh vùng để lựa chọn những đối tác hợp tác liên kết có tính chiến lược và dài hạn, đồng thời mang tính thiết thực, tránh trường hợp liên kết chỉ mang tính hình thức. Tỉnh Quảng Bình có thể định hướng liên kết vùng cho ngành du lịch của tỉnh Quảng Bình như sau:

4.1. Giải pháp liên kết nội vùng

Ngành du lịch tỉnh Quảng Bình cần đẩy mạnh phát triển một số sản phẩm du lịch quan trọng như văn hóa, du lịch làng nghề nhằm tạo thành những sản phẩm du lịch vệ tinh, góp phần lấp các khoảng trống trên các tuyến đường di chuyển của du khách từ trung tâm du lịch thành phố Đồng Hới đến các điểm du lịch khác trong tỉnh. Ví dụ như phát triển sản phẩm du lịch làng nghề chế biến nước mắm Nhân Trạch, du lịch biển và thưởng thức hải sản ở Đá Nhảy thuộc huyện Bố Trạch trên tuyến du lịch kết nối giữa thành phố Đồng Hới với điểm đến du lịch Vũng Chùa – Đảo Yến,...

Đẩy mạnh phát triển các sản phẩm du lịch quan trọng như du lịch làng nghề, du lịch lễ hội, tìm hiểu văn hóa cộng đồng địa phương, du lịch sa mạc. Ngoài ra, ngành du lịch Quảng

Bình cần lồng ghép phát triển các sản phẩm du lịch homestay, farmstay trong các làng nghề, kết hợp du lịch cộng đồng. Thực hiện được giải pháp này sẽ góp phần làm giảm những áp lực cho những sản phẩm du lịch ở Vườn quốc gia Phong Nha - Kẻ Bàng vào những mùa cao điểm du lịch.

Bằng nhiều cách thức khác nhau, UBND tỉnh Quảng Bình cần phát huy vai trò, trách nhiệm của các cấp chính quyền địa phương (huyện, xã) trong việc đẩy mạnh liên kết giữa từng địa phương, liên kết với các doanh nghiệp du lịch để phát triển các điểm đến du lịch tại địa phương của mình. Đặc biệt, chính quyền địa phương các cấp cần nâng cao nhận thức của cộng đồng dân cư tại các điểm du lịch cùng nhau làm du lịch, phát triển du lịch có trách nhiệm, góp phần tạo dựng thương hiệu, uy tín của điểm đến du lịch Quảng Bình trong lòng du khách.

4.2. Giải pháp liên kết ngoại vùng

Điều cấp thiết trong bối cảnh hiện nay đối với Quảng Bình khi đẩy mạnh liên kết ngoại vùng để phát triển du lịch là phải sớm xây dựng và định vị thương hiệu du lịch Quảng Bình. Thực hiện được việc làm này sẽ tạo cơ hội cho các sản phẩm du lịch Quảng Bình tiếp cận được các thị trường trong và ngoài nước, khách du lịch cũng như các doanh nghiệp du lịch sẽ biết nhiều hơn về sản phẩm du lịch

Quảng Bình.

Dựa trên lợi thế về tuyến đường bay Đồng Hới - Chiang Mai, tỉnh Quảng Bình cần tăng cường liên kết với tỉnh Chiang Mai của Thái Lan để phát triển các tour du lịch đến với Quảng Bình và thu hút vốn đầu tư từ các doanh nghiệp của Thái Lan; đặc biệt thông qua tuyến đường bay này, tỉnh Quảng Bình đẩy mạnh liên kết với các nước trong tuyến hành lang kinh tế Đông - Tây để hình thành sản phẩm du lịch, xúc tiến quảng bá, thu hút thị trường khách Thái Lan, Campuchia, Lào và Myanmar.

Tiếp tục đẩy mạnh các hoạt động liên kết với các tỉnh thành phía Bắc nhằm thu hút khách du lịch đến từ các thị trường truyền thống, trong đó xác định thành phố Hà Nội làm đối tác chiến lược, đồng thời là trung tâm hạt nhân để thực hiện liên kết giữa Quảng Bình với các địa phương có thể mạnh về du lịch ở khu vực phía Bắc như Hải Phòng, Quảng Ninh, Ninh Bình, và tiến tới là một số địa phương ở miền núi phía Bắc.

Trên cơ sở chương trình hợp tác liên kết giữa 3 tỉnh Quảng Bình, Quảng Trị và Thừa Thiên Huế đã được thiết lập trong thời gian vừa qua, tỉnh Quảng Bình cần tăng cường hợp tác với các tỉnh này để hình thành thêm tuyến du lịch Cố đô Huế - Thành Quảng Trị - Sơn Đoòng, Phong Nha - Kẻ Bàng ■

Tài liệu tham khảo:

1. Chương trình phát triển năng lực du lịch có trách nhiệm với môi trường và xã hội (Chương trình ESRT), 2013, *Bộ công cụ du lịch có trách nhiệm tại Việt Nam*, Hà Nội.
2. Cục Thống kê tỉnh Quảng Bình, 2017, *Niên giám thống kê tỉnh Quảng Bình năm 2016*, Nxb Thống kê, Hà Nội, 2017.
3. Nguyễn Văn Khánh và Nguyễn Thị Quỳnh Anh, 2017, *Liên kết vùng, tiểu vùng trong phát triển du lịch vùng Tây Bắc: Từ lý luận đến thực tiễn*, Tạp chí khoa học Đại học Quốc gia Hà Nội: Nghiên cứu chính sách và quản lý, Tập 33, Số 4 (2017) 12-33.
4. Đào Thị Hồng Thúy, 2015, *Liên kết phát triển sản phẩm du lịch Thái Nguyên với một số tỉnh phía Bắc Việt Nam: Lạng Sơn, Cao Bằng, Yên Bái, Luận văn Thạc sĩ du lịch*, Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn, Đại học Quốc gia Hà Nội.
5. UBND tỉnh Quảng Bình, 2011, *Quy hoạch tổng thể phát triển du lịch tỉnh Quảng Bình đến năm 2020 và tầm nhìn đến năm 2025*, Quyết định số 1928/QĐ-UBND ngày 12/8/2011, Quảng Bình.
6. UBND tỉnh Quảng Bình, 2013, *Quy hoạch phát triển giao thông vận tải tỉnh Quảng Bình đến năm 2020*, Quyết định số 540/QĐ-UBND ngày 13/3/2013, Quảng Bình.
7. UBND tỉnh Quảng Bình, 2016, *Quy hoạch phát triển vận tải hành khách bằng xe taxi trên địa bàn tỉnh Quảng Bình đến năm 2020, định hướng đến năm 2030*, Quyết định số 2988/QĐ-UBND ngày 28/9/2016, Quảng Bình.